

ANNEX II

Documents d'avaluació

Els documents oficials que s'han de fer servir en l'avaluació per als ensenyaments d'idiomes de règim especial són els següents: l'expedient acadèmic i les actes de qualificació.

a) Dels documents ressenyats en el paràgraf anterior, l'expedient acadèmic es considera el document bàsic que garanteix el trasllat dels alumnes entre els diferents centres, i inclou les dades d'identificació del centre i les dades personals de l'alumne, les dades de matrícula: número, modalitat d'ensenyament, idioma, nivell i curs, any acadèmic i les qualificacions obtingudes.

b) L'expedient acadèmic recull la informació referida a l'accés directe a cursos i nivells, renúncia de matrícula, superació del nombre de convocatòries establert, trasllat a un altre centre i canvi de modalitat.

c) L'expedient acadèmic inclou informació sobre la proposta d'expedició del certificat del nivell corresponent.

d) En l'expedient acadèmic es fa constar l'estructura de nivells i cursos, així com el nombre mínim d'hores lectives per curs, d'acord amb el que hagin establert les diferents administracions educatives.

e) La custòdia i l'arxivament dels expedients acadèmics corresponen als centres, i s'han de dur a terme d'acord amb el procediment que determinin les diferents administracions educatives.

f) Els alumnes poden sol·licitar certificació de les dades que consten al seu expedient acadèmic, que ha de ser signat pel secretari del centre amb el vistiplau del director.

g) Les actes de qualificació s'estenen al final de cadascun dels cursos de cada nivell. Aquestes actes han d'incloure la relació nominal d'alumnes juntament amb la qualificació del curs, d'acord amb el que determinin les administracions educatives; les han de signar els professors del departament didàctic corresponent i han de tenir el vistiplau del cap del departament.

h) Les qualificacions en els ensenyaments d'idiomes de règim especial s'expressen en els termes següents: apte o no apte.

ANNEX III

Equivalències entre els ensenyaments regulats pel Reial decret 967/1988, de 2 de setembre, els regulats pel Reial decret 944/2003, de 18 de juliol, i els ensenyaments a què es refereix aquest Reial Decret

Ensenyaments regulats pel RD 967/1988, de 2 de setembre	Ensenyaments regulats pel RD 944/2003, de 18 de juliol	Ensenyaments regulats pel present RD
1r curs del cicle elemental.	1r curs de nivell bàsic.	Nivell bàsic (A2).
2n curs del cicle elemental.	2n curs de nivell bàsic.	–
–	Certificat de nivell bàsic	–
3r curs del cicle elemental i certificació acadèmica del cicle elemental.	–	Nivell intermedi (B1) i certificat de nivell intermedi.
1r curs del cicle superior.	–	Nivell avançat (B2).
2n curs del cicle superior.	–	–
Certificat d'aptitud*.	–	Certificat de nivell avançat*.

* El certificat d'aptitud i el de nivell avançat són equivalents als efectes acadèmics.

185

REIAL DECRET 1630/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims del segon cicle d'educació infantil. («BOE» 4, de 4-1-2007.)

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, a l'article 6.2, estableix que correspon al Govern fixar els ensenyaments mínims a què es refereix la disposició addicional primera, apartat 2, lletra c) de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juny, reguladora del dret a l'educació. L'objecte d'aquest Reial decret és establir els ensenyaments mínims del segon cicle de l'educació infantil.

L'educació infantil constitueix una etapa educativa amb identitat pròpia. Per això aquest Reial decret estableix objectius, fins i principis generals referits al conjunt de l'etapa.

En virtut de les competències atribuïdes a les administracions educatives, segons els articles 14.7 i 6.4 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, correspon a aquestes administracions determinar els continguts educatius del primer cicle de l'educació infantil i establir el currículum del segon cicle, del qual han de formar part els ensenyaments mínims que fixa aquest Reial decret.

Els centres docents també tenen un paper actiu en la determinació del currículum, ja que, d'acord amb el que estableix l'article 6.4 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, els correspon desenvolupar i completar, si escau, el currículum establert per les administracions educatives.

El currículum s'orienta a aconseguir un desenvolupament integral i harmònic de la persona en els diferents plans: físic, motor, emocional, afectiu, social i cognitiu, i a procurar els aprenentatges que contribueixen a aquest desenvolupament i el fan possible. Els aprenentatges del segon cicle es presenten en tres àrees diferenciades de les quals es descriuen els objectius generals, continguts i criteris d'avaluació; tanmateix, bona part dels continguts d'una àrea adquireixen sentit des de la perspectiva de les altres dues, amb les quals estan en estreta relació, atès el caràcter globalitzador de l'etapa.

Per la seva banda, l'avaluació ha de tenir com a fi la identificació dels aprenentatges adquirits i la valoració del desenvolupament assolit; per tant, ha de tenir un caràcter netament formatiu. Des d'aquest plantejament, els criteris d'avaluació es conceben com una referència per orientar l'acció educativa.

La regulació que duguin a terme les administracions educatives ha d'incloure els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació, si bé l'agrupació en blocs que estableix aquest Reial decret té com a finalitat presentar els continguts de forma coherent.

En aquesta etapa, més que en qualsevol altra, desenvolupament i aprenentatge són processos dinàmics que tenen lloc com a conseqüència de la interacció amb l'entorn. Cada nen té el seu ritme i el seu estil de maduració, desenvolupament i aprenentatge, per això la seva afectivitat, les seves característiques personals, les seves necessitats, interessos i estil cognitiu també han de ser elements que condicionin la pràctica educativa en aquesta etapa. En aquest procés adquireix una rellevància especial la participació i col·laboració amb les famílies.

En el procés d'elaboració d'aquest Reial decret han estat consultades les comunitats autònomes i han emès informe el Consell Escolar de l'Estat i el Ministeri d'Administracions Públiques.

En virtut d'això, a proposta de la ministra d'Educació i Ciència, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 29 de desembre de 2006,

DISPOSO:

Article 1. *Principis generals.*

1. L'educació infantil constitueix l'etapa educativa amb identitat pròpia que atén nenes i nens des del naixement fins als sis anys.

2. Aquesta etapa s'ordena en dos cicles. El primer comprèn fins als tres anys, i el segon, des dels tres fins als sis anys.

3. L'educació infantil té caràcter voluntari. El segon cicle d'aquesta etapa educativa és gratuït.

Article 2. *Fins.*

1. La finalitat de l'educació infantil és contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social i intel·lectual dels nens i les nenes.

2. En els dos cicles s'atén progressivament el desenvolupament afectiu, el moviment i els hàbits de control corporal, les manifestacions de la comunicació i del llenguatge, les pautes elementals de convivència i relació social, així com el descobriment de les característiques físiques i socials del medi. A més es facilita que nenes i nens elaborin una imatge de si mateixos positiva i equilibrada i adquireixin autonomia personal.

Article 3. *Objectius.*

L'educació infantil ha de contribuir a desenvolupar en les nenes i els nens les capacitats que els permetin:

a) Conèixer el seu propi cos i el dels altres, les seves possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.

b) Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.

c) Adquirir progressivament autonomia en les seves activitats habituals.

d) Desenvolupar les seves capacitats afectives.

e) Relacionar-se amb els altres i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en la resolució pacífica de conflictes.

f) Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges i formes d'expressió.

g) Iniciar-se en les habilitats lògicomatemàtiques, en la lectoescriptura i en el moviment, el gest i el ritme.

Article 4. *Àrees.*

1. Els continguts educatius de l'educació infantil s'organitzen en àrees corresponents a àmbits propis de l'experiència i del desenvolupament infantil i s'han d'abordar per mitjà d'activitats globalitzades que tinguin interès i significat per als nens.

2. Els mètodes de treball en els dos cicles es basen en les experiències, les activitats i el joc i s'han d'aplicar en un ambient d'afecte i confiança, per potenciar la seva autoestima i integració social.

Article 5. *Continguts educatius i currículum.*

1. Les administracions educatives han de determinar els continguts educatius del primer cicle de l'educació infantil d'acord amb el que disposen els articles anteriors.

2. Les administracions educatives han d'establir el currículum del segon cicle de l'educació infantil, del qual han de formar part, en tot cas, els ensenyaments mínims que fixa aquest Reial decret.

3. Correspon a les administracions educatives fomentar una primera aproximació a la llengua estrangera en els aprenentatges del segon cicle de l'educació infantil, especialment en l'últim any. Així mateix, han de fomentar una

primera aproximació a la lectura i a l'escriptura, així com experiències d'iniciació primerenca en habilitats numèriques bàsiques, en les tecnologies de la informació i la comunicació i en l'expressió visual i musical.

4. Els centres docents han de desenvolupar i completar els continguts educatius del primer cicle de l'educació infantil i el currículum del segon cicle establerts per les administracions educatives, concreció que ha de formar part de la proposta pedagògica a la qual fa referència l'article 14.2 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, i que han d'incloure en el seu projecte educatiu els centres l'oferta dels quals sigui com a mínim d'un any complet.

Article 6. *Ensenyaments mínims del segon cicle d'educació infantil.*

1. Les àrees del segon cicle de l'educació infantil són les següents:

Coneixement de si mateix i autonomia personal

Coneixement de l'entorn

Llenguatges: comunicació i representació

Aquestes àrees s'han d'entendre com a àmbits d'actuació, com a espais d'aprenentatges de tot tipus: d'actituds, procediments i conceptes, que contribueixen al desenvolupament de nenes i nens i propicien la seva aproximació a la interpretació del món, atorgant-li significat i facilitant-los que hi participin activament.

2. A l'annex d'aquest Reial decret es fixen els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les diferents àrees del segon cicle de l'educació infantil.

Article 7. *Avaluació.*

1. En el segon cicle de l'educació infantil l'avaluació és global, contínua i formativa. L'observació directa i sistemàtica constitueix la tècnica principal del procés d'avaluació.

2. L'avaluació en aquest cicle ha de servir per identificar els aprenentatges adquirits i el ritme i les característiques de l'evolució de cada nen o nena. A aquests efectes, s'han de prendre com a referència els criteris d'avaluació de cadascuna de les àrees.

3. Els mestres que imparteixin el segon cicle de l'educació infantil han d'avaluar, a més dels processos d'aprenentatge, la seva pròpia pràctica educativa.

Article 8. *Atenció a la diversitat.*

1. La intervenció educativa ha de considerar com a principi la diversitat de l'alumnat i ha d'adaptar la pràctica educativa a les característiques personals, necessitats, interessos i estil cognitiu dels nens i les nenes, atesa la importància que en aquestes edats adquireixen el ritme i el procés de maduració.

2. Les administracions educatives han d'establir procediments que permetin identificar les característiques que puguin tenir incidència en l'evolució escolar dels nens i les nenes. Així mateix han de facilitar la coordinació de tots els sectors que intervinguin en l'atenció d'aquest alumnat.

3. Els centres han d'adoptar les mesures oportunes adreçades a l'alumnat que presenti una necessitat específica de suport educatiu.

4. Els centres han d'atendre els nens i les nenes que presentin necessitats educatives especials buscant la resposta educativa que s'adapti millor a les seves característiques i necessitats personals.

Article 9. Autonomia dels centres.

1. Les administracions educatives han de fomentar l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres, afavorir el treball en equip del professorat i la seva activitat de recerca a partir de la pràctica docent.

2. Els centres docents han de desenvolupar i completar el currículum establert per les administracions educatives i adaptar-lo a les característiques dels nens i les nenes i a la seva realitat educativa.

3. Per respectar la responsabilitat fonamental de les mares i pares o tutors en aquesta etapa, els centres han de cooperar estretament amb ells i establir mecanismes per afavorir la seva participació en el procés educatiu dels seus fills.

Disposició addicional única. Ensenyaments de religió.

1. Els ensenyaments de religió s'inclouen en el segon cicle de l'educació infantil d'acord amb el que estableix la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

2. Les administracions educatives han de garantir que els pares o tutors dels alumnes i les alumnes puguin manifestar la seva voluntat que aquests rebin o no rebin ensenyaments de religió.

3. Les administracions educatives han de vetllar perquè els ensenyaments de religió respectin els drets de tots els alumnes i de les seves famílies i perquè no suposi cap discriminació el fet de rebre o no aquests ensenyaments.

4. La determinació del currículum de l'ensenyament de religió catòlica i de les diferents confessions religioses amb les quals l'Estat espanyol ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa és competència, respectivament, de la jerarquia eclesiàstica i de les autoritats religioses corresponents.

Disposició transitòria única. Aplicabilitat del Reial decret 1330/1991, de 6 de setembre, pel qual s'estableixen els aspectes bàsics del currículum de l'educació infantil; el Reial decret 828/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els aspectes educatius bàsics de l'educació preescolar, i del Reial decret 2438/1994, de 16 de desembre, que regula l'ensenyament de la religió.

Fins a la implantació de la nova ordenació de l'educació infantil d'acord amb el que disposa el Reial decret 806/2006, de 30 de juny, pel qual s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu, establerta per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, els ensenyaments mínims d'aquesta etapa es regeixen pel que estableix el Reial decret 1330/1991, de 6 de setembre, pel qual s'estableixen els aspectes bàsics del currículum de l'educació infantil; el Reial decret 828/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els aspectes educatius bàsics de l'educació preescolar, i el Reial decret 2438/1994, de 16 de desembre, que regula l'ensenyament de la religió, pel que fa a aquesta etapa educativa.

Disposició derogatòria única. Derogació normativa.

1. Queden derogats el Reial decret 1330/1991, de 6 de setembre, pel qual s'estableixen els aspectes bàsics del currículum de l'educació infantil, i el Reial decret 828/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els aspectes educatius bàsics de l'educació preescolar.

2. Queda derogat el Reial decret 2438/1994, de 16 de desembre, que regula l'ensenyament de la religió, pel que fa a aquesta etapa educativa.

3. Queden derogades les altres normes del mateix rang o inferior en el que s'oposin al que estableix aquest Reial decret.

Disposició final primera. Caràcter bàsic.

El present Reial decret té caràcter de norma bàsica a l'empara de les competències que atribueix a l'Estat l'article 149.1.1r i 30è de la Constitució espanyola, i es dicta en virtut de l'habilitació que confereix al Govern l'article 6.2 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, i en ús de la competència estatal per a l'ordenació general del sistema educatiu i per a la fixació dels ensenyaments mínims que recull la disposició addicional primera, 2.a) i c), de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació.

Disposició final segona. Desplegament normatiu.

Correspon al ministre d'Educació i Ciència dictar, en l'àmbit de les seves competències, totes les disposicions que siguin necessàries per a l'execució i el desplegament del que estableix aquest Reial decret.

Disposició final tercera. Entrada en vigor.

El present Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat». Madrid, 29 de desembre de 2006.

JUAN CARLOS R.

La ministra d'Educació i Ciència,
MERCEDES CABRERA CALVO-SOTELO

ANNEX**Àrees del segon cicle d'educació infantil**

L'educació infantil té com a principal finalitat contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social i intel·lectual de nenes i nens en estreta cooperació amb les famílies. En aquesta etapa educativa s'estableixen les bases per al desenvolupament personal i social i s'integren aprenentatges que són a la base del posterior desenvolupament de competències que es consideren bàsiques per a tot l'alumnat.

En el currículum del segon cicle de l'etapa es dona especial rellevància als aprenentatges orientats al coneixement, la valoració i el control que nens i nenes van adquirint de la seva pròpia persona, de les seves possibilitats i de la capacitat per utilitzar amb una certa autonomia els recursos disponibles en cada moment. En aquest procés resulta rellevant l'adquisició de destreses per realitzar les activitats habituals amb un cert grau de responsabilitat, autonomia i iniciativa en la utilització adequada d'espais i materials, i en el desenvolupament de les diverses tasques que es realitzen a l'aula. Les interaccions amb el medi, el creixent control motor, la constatació de les seves possibilitats i limitacions, el procés de diferenciació dels altres, faran que vagin adquirint una progressiva independència respecte a les persones adultes. Tot això contribueix a «aprendre a ser jo mateix i aprendre a fer» i posa les bases del desenvolupament de l'autonomia i iniciativa personal.

En aquest procés d'adquisició d'autonomia, el llenguatge verbal adquireix una especial importància ja que és en aquest cicle on s'inicia de manera sistemàtica l'adquisició de la llengua en proporcionar contextos variats que permeten ampliar el marc familiar i desenvolupar les capacitats comunicatives de nenes i nens. Però no s'ha d'oblidar que també hi intervenen uns altres tipus de llenguatges, com són el corporal, l'artístic (tant plàstic com musical), l'audiovisual i el matemàtic, i que en con-

junt són bàsics per enriquir les possibilitats d'expressió i contribueixen al desenvolupament de la competència comunicativa.

A la vegada, el desenvolupament de les destreses i capacitats individuals i la seva interacció amb el medi i amb els iguals contribueix a l'evolució del pensament, ensenya a pensar i a aprendre (pensament crític, presa de decisions, resolució de problemes, utilització de recursos cognitius, etc.) i estableix les bases per al posterior aprenentatge.

En aquest cicle l'entorn de les nenes i els nens s'amplia i es diversifica, fet que els posa en situació d'afrontar experiències noves i d'interaccionar amb elements fins aleshores desconeguts. Fan aprenentatges orientats a l'establiment de relacions socials cada vegada més àmplies i diverses, que els desperten la consciència del fet que existeix una varietat i suscitaven actituds positives cap a aquesta varietat. Amb tot això s'aprèn a relacionar-se amb els altres i a respectar les normes de convivència, a viure junts, i es contribueix al posterior desenvolupament de la competència social.

Coneixement de si mateix i autonomia personal

Aquesta àrea de coneixement i experiència fa referència, de forma conjunta, a la construcció gradual de la pròpia identitat i de la seva maduresa emocional, a l'establiment de relacions afectives amb els altres i a l'autonomia personal com a processos inseparables i necessàriament complementaris. Els continguts que s'agrupen en aquesta àrea adquireixen sentit des de la complementarietat amb la resta de les àrees, i s'han d'interpretar en les propostes didàctiques des de la globalitat de l'acció i dels aprenentatges.

En aquest procés de construcció personal són rellevants les interaccions de nens i nenes amb el medi, el creixent control motor, el desenvolupament de la consciència emocional, la constatació de les seves possibilitats i limitacions, el procés de diferenciació dels altres i la independència cada cop més gran respecte a les persones adultes.

La identitat és una de les resultants del conjunt d'experiències que nens i nenes tenen en interaccionar amb el seu medi físic, natural i, sobretot, social. En aquesta interacció, que ha de promoure la imatge positiva d'un mateix, l'autonomia, la consciència de la pròpia competència, la seguretat i l'autoestima, es construeix la pròpia identitat. Els sentiments que desencadenen han de contribuir a l'elaboració d'un concepte personal ajustat, que els permeti percebre i actuar conforme a les seves possibilitats i limitacions, per a un desenvolupament ple i harmònic.

S'ha de tenir en compte que la imatge que nens i nenes construeixen de si mateixos és en gran part una interiorització de la que els mostren els qui els envolten i de la confiança que dipositen en ells. Així mateix, la manera com les persones adultes recullen les seves iniciatives facilita o obstaculitza el seu desenvolupament.

Al llarg d'aquesta etapa les experiències dels nens i les nenes amb l'entorn els han d'ajudar a conèixer globalment i parcialment el seu cos, les seves possibilitats perceptives i motrius, que puguin identificar les sensacions que experimenten, gaudir-ne i servir-se de les possibilitats expressives del cos per manifestar-les. El reconeixement de les seves característiques individuals, així com de les dels seus companys, és una condició bàsica per al seu desenvolupament i per a l'adquisició d'actituds no discriminatòries.

La presència de trets personals diferents, bé per raó de sexe, origen social o cultural, ha de ser utilitzada pel professorat per atendre la diversitat i propiciar així un ambient de relacions presidit pel respecte i l'acceptació de les diferències.

S'ha d'atendre, així mateix, el desenvolupament de l'afectivitat com a dimensió essencial de la personalitat infantil, potenciant el reconeixement, l'expressió i el control progressiu d'emocions i sentiments.

Per contribuir al coneixement de si mateix i a l'autonomia personal, convé promoure el joc com a activitat privilegiada que integra l'acció amb les emocions i el pensament i afavoreix el desenvolupament social.

En l'educació infantil també té una gran importància l'adquisició de bons hàbits de salut, higiene i nutrició. Aquests hàbits contribueixen a la cura del propi cos i dels espais on transcorre la vida quotidiana, i a la progressiva autonomia de nens i nenes.

L'escola, i especialment a aquestes edats, és un àmbit particularment adequat per enriquir els processos de construcció del coneixement de si mateix i de l'autonomia personal, si ofereix una intervenció educativa ajustada a les diferents necessitats individuals en contextos de benestar, seguretat i afectivitat.

Objectius

En relació amb l'àrea, la intervenció educativa té com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Formar-se una imatge ajustada i positiva de si mateix a través de la interacció amb els altres i de la identificació gradual de les pròpies característiques, possibilitats i limitacions, i desenvolupar sentiments d'autoestima i autonomia personal.
2. Conèixer i representar el seu cos, els seus elements i algunes de les seves funcions, descobrir les possibilitats d'acció i d'expressió, i coordinar i controlar cada vegada amb més precisió gestos i moviments.
3. Identificar els propis sentiments, emocions, necessitats o preferències, i ser capaços de denominar-los, expressar-los i comunicar-los als altres, i identificar i respectar, també, els dels altres.
4. Realitzar, de manera cada vegada més autònoma, activitats habituals i tasques senzilles per resoldre problemes de la vida quotidiana, i augmentar així el sentiment d'autoconfiança i la capacitat d'iniciativa i desenvolupar estratègies per satisfer les seves necessitats bàsiques.
5. Adequar el comportament a les necessitats i requeriments dels altres, desenvolupant actituds i hàbits de respecte, ajuda i col·laboració, evitant comportaments de submissió o domini.
6. Progressar en l'adquisició d'hàbits i actituds relacionats amb la seguretat, la higiene i l'enfortiment de la salut, apreciand les situacions quotidianes d'equilibri i benestar emocional i gaudint-ne.

Continguts

Bloc 1. El cos i la pròpia imatge

El cos humà. Exploració del propi cos. Identificació i acceptació progressiva de les característiques pròpies. L'esquema corporal.

Percepció dels canvis físics propis i de la seva relació amb el pas del temps. Les referències espacials en relació amb el propi cos.

Utilització dels sentits: sensacions i percepcions.

Les necessitats bàsiques del cos. Identificació, manifestació, regulació i control d'aquestes necessitats. Confiança en les capacitats pròpies per satisfer-les.

Identificació i expressió de sentiments, emocions, vivències, preferències i interessos propis i dels altres. Control progressiu dels propis sentiments i emocions.

Acceptació i valoració ajustada i positiva de si mateix, de les possibilitats i limitacions pròpies.

Valoració positiva i respecte per les diferències, acceptació de la identitat i característiques dels altres, evitant actituds discriminatòries.

Bloc 2. Joc i moviment

Confiança en les pròpies possibilitats d'acció, participació i esforç personal en els jocs i en l'exercici físic. Gust pel joc.

Control postural: el cos i el moviment. Control progressiu del to, l'equilibri i la respiració. Satisfacció pel creixent domini corporal.

Exploració i valoració de les possibilitats i limitacions perceptives, motrius i expressives pròpies i dels altres. Iniciativa per aprendre habilitats noves.

Nocions bàsiques d'orientació i coordinació de moviments.

Adaptació del to i la postura a les característiques de l'objecte, de l'altre, de l'acció i de la situació.

Comprensió i acceptació de regles per jugar, participació en la seva regulació i valoració de la seva necessitat, i del paper del joc com a mitjà de gaudi i de relació amb els altres.

Bloc 3. L'activitat i la vida quotidiana

Les activitats de la vida quotidiana. Iniciativa i autonomia progressiva en la seva realització. Regulació del propi comportament, satisfacció per la realització de tasques i consciència de la pròpia competència.

Normes que regulen la vida quotidiana. Planificació seqüenciada de l'acció per resoldre tasques. Acceptació de les pròpies possibilitats i limitacions en la seva realització.

Hàbits elementals d'organització, constància, atenció, iniciativa i esforç. Valoració i gust per la feina ben feta per un mateix i pels altres.

Habilitats per a la interacció i col·laboració i actitud positiva per establir relacions d'afecte amb les persones adultes i amb els iguals.

Bloc 4. La cura personal i la salut

Accions i situacions que afavoreixen la salut i generen benestar propi i dels altres.

Pràctica d'hàbits saludables: higiene corporal, alimentació i descans. Utilització adequada d'espais, elements i objectes. Petició i acceptació d'ajuda en situacions que la requereixin. Valoració de l'actitud d'ajuda d'altres persones.

Gust per un aspecte personal curós. Col·laboració en el manteniment d'ambients nets i ordenats.

Acceptació de les normes de comportament establertes durant els àpats, els desplaçaments, el descans i la higiene.

El dolor corporal i la malaltia. Valoració ajustada dels factors de risc, adopció de comportaments de prevenció i seguretat en situacions habituals, actitud de tranquil·litat i col·laboració en situacions de malaltia i de petits accidents.

Identificació i valoració crítica davant de factors i pràctiques socials quotidianes que afavoreixen o no la salut.

Criteris d'avaluació

1. Donar mostra d'un coneixement progressiu del seu esquema corporal i d'un control creixent del seu cos, globalment i sectorialment, manifestant confiança en les seves possibilitats i respecte als altres.

Amb aquest criteri s'observa el desenvolupament del to, la postura i l'equilibri, el control respiratori o la coordinació motriu i s'avalua la utilització de les possibilitats motrius, sensibles i expressives del propi cos. Han de manifestar un control progressiu d'aquestes possibilitats en diferents situacions i activitats, com jocs, rutines o tasques de la vida quotidiana. Han de ser capaços de reconèixer i anomenar les diferents parts del cos i ubicar-les espacialment, al propi cos i al dels altres. Així mateix, s'ha de valorar si identifiquen els sentits, establint diferències entre ells en funció de la seva finalitat, i si poden explicar amb exemples senzills les principals sensacions associades a cada sentit.

També s'avalua a través d'aquest criteri la formació d'una imatge personal ajustada i positiva, la capacitat per utilitzar els recursos propis, el coneixement de les seves possibilitats i limitacions, i la confiança per emprendre noves accions. Han de manifestar, igualment, respecte i acceptació per les característiques dels altres, sense discriminacions de cap tipus, i mostrar actituds d'ajuda i col·laboració.

2. Participar en jocs, mostrant destreses motrius i habilitats manipulatives, i regulant l'expressió de sentiments i emocions.

Amb aquest criteri es tracta d'avaluar la participació activa en diferents tipus de joc. També s'ha d'observar el desenvolupament dels elements motors que es manifesten en desplaçaments, marxa, carrera o salts, així com la coordinació i el control de les habilitats manipulatives de caràcter fi que requereix cada activitat. També s'ha de valorar la seva participació i la utilització adequada de les normes que els regeixen, i la manifestació i progressiva regulació de sentiments i emocions que provoca la mateixa dinàmica dels jocs, i també si mostra actituds de col·laboració i ajuda mútua en jocs diversos, evitant adoptar postures de submissió o de domini, especialment entre nens i nenes.

3. Dur a terme autònomament i amb iniciativa activitats habituals per satisfer necessitats bàsiques, i consolidar progressivament hàbits de cura personal, higiene, salut i benestar.

Amb aquest criteri es pretén avaluar les destreses adquirides per dur a terme les activitats habituals relacionades amb la higiene, l'alimentació, el descans, els desplaçaments i altres tasques de la vida diària. S'ha de valorar el grau d'autonomia i la iniciativa per portar a terme aquestes activitats, utilitzant adequadament els espais i materials apropiats. S'ha d'apreciar el gust per participar en activitats que afavoreixen un aspecte personal curós, un entorn net i estèticament agradable, i per col·laborar en la creació d'un ambient generador de benestar.

Coneixement de l'entorn

Amb aquesta àrea de coneixement i experiència es pretén afavorir en nens i nenes el procés de descobriment i representació dels diferents contextos que componen l'entorn infantil, així com facilitar la seva inserció en aquests contextos, de manera reflexiva i participativa. Els continguts d'aquesta àrea adquireixen sentit des de la complementaritat amb la resta de les àrees i s'han d'interpretar en les propostes didàctiques des de la globalitat de l'acció i dels aprenentatges. Així, per exemple, l'entorn no es pot comprendre sense la utilització dels diferents llenguatges; de la mateixa manera, la realització de desplaçaments orientats s'ha de fer des del coneixement del propi cos i de la seva ubicació espacial.

Les interaccions que nenes i nens estableixin amb els elements del medi, que amb l'entrada a l'escola es diversifica i s'amplia, han de constituir situacions privilegiades que els portaran a créixer, a ampliar els seus coneixements sobre el món i a desenvolupar habilitats, destreses i competències noves. Per tant, es concep el medi com la realitat en què s'aprèn i sobre la qual s'aprèn.

Per conèixer i comprendre com funciona la realitat, el nen indaga sobre el comportament i les propietats d'objectes i matèries presents al seu entorn: actua i estableix relacions amb els elements del medi físic, explora i identifica aquests elements, reconeix les sensacions que produeixen, s'anticipa als efectes de les seves accions sobre aquests, detecta semblances i diferències, compara, ordena, quantifica, de manera que passa de la manipulació a la representació, origen de les incipients habilitats logicomatemàtiques.

D'aquesta manera i amb la intervenció educativa adequada, nens i nenes s'aproximen al coneixement del món que els envolta, estructuren el seu pensament, interioritzen les seqüències temporals, controlen i canalitzen accions futures, i van adquirint més autonomia respecte a les persones adultes.

El medi natural i els éssers i elements que l'integren es converteixen ben aviat en objectes preferents de la curiositat i l'interès infantil. Les vivències que tenen en relació amb els elements de la naturalesa i la reflexió que en fan els portaran, amb el suport adequat de l'escola, a observar alguns fenòmens naturals, les seves manifestacions i conseqüències, així com a acostar-se gradualment al coneixement dels éssers vius, de les relacions que s'estableixen entre ells, de les seves característiques i d'algunes de les seves funcions.

L'apreciació de la diversitat i riquesa del medi natural, el descobriment del fet que les persones formem part d'aquest medi i la vinculació afectiva al medi són la base per fomentar des de l'escola actituds habituals de respecte i cura.

Al llarg d'aquesta etapa, els nens i les nenes descobren la seva pertinença al medi social. La vida escolar comporta l'establiment d'experiències més àmplies que els acostaran al coneixement de les persones i de les relacions interpersonals, que els faran generar vincles i desenvolupar actituds com confiança, empatia i afeció que constitueixen la base sòlida de la seva socialització. En el desenvolupament d'aquestes relacions afectives s'ha de tenir en compte l'expressió i la comunicació de les pròpies vivències, de les seves emocions i sentiments, per construir la pròpia identitat i per afavorir la convivència.

Progressivament s'han d'acostar al coneixement d'alguns trets culturals propis. La diversitat cultural aconsella aproximar nens i nenes als usos i costums socials des d'una perspectiva oberta i integradora que els permeti conèixer diverses formes i manifestacions culturals presents en la societat, i generar així actituds de respecte i estima envers aquestes manifestacions.

L'entorn infantil s'ha d'entendre, consegüentment, com l'espai de vida que envolta nens i nenes, en el qual s'inclou el que afecta cadascun individualment i el que afecta els diferents col·lectius de pertinença, com ara família, amics, escola o barri. Així, les nenes i els nens hi reconeixeran les dimensions física, natural, social i cultural que componen el medi en què vivim.

La importància de les tecnologies com a part dels elements de l'entorn aconsella que nenes i nens identifiquin el paper que aquestes tecnologies tenen en les seves vides, s'interessin per conèixer-les i s'iniciïn en el seu ús.

Objectius

En relació amb l'àrea, la intervenció educativa té com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Observar i explorar de manera activa el seu entorn, generar interpretacions sobre algunes situacions i fets significatius i mostrar interès pel seu coneixement.
2. Relacionar-se amb els altres, de manera cada vegada més equilibrada i satisfactòria, interioritzant progressivament les pautes de comportament social i ajustant la conducta a aquestes pautes.
3. Conèixer diferents grups socials pròxims a la seva experiència, algunes de les seves característiques, produccions culturals, valors i formes de vida, i generar actituds de confiança, respecte i estima.
4. Iniciar-se en les habilitats matemàtiques, manipulant funcionalment elements i col·leccions, identificant-ne els atributs i les qualitats, i establint relacions d'agrupaments, classificació, ordre i quantificació.
5. Conèixer i valorar els components bàsics del medi natural i algunes de les seves relacions, canvis i transfor-

macions, i desenvolupar actituds de cura, respecte i responsabilitat en la seva conservació.

Continguts

Bloc 1. Medi físic: elements, relacions i mesura

Els objectes i les matèries presents en el medi, les seves funcions i usos quotidians. Interès per explorar-lo i actitud de respecte i cura cap a objectes propis i aliens.

Percepció d'atributs i qualitats d'objectes i matèries. Interès per la classificació d'elements i per explorar-ne les qualitats i graus. Ús contextualitzat dels primers nombres ordinals.

Aproximació a la quantificació de col·leccions. Utilització del comptatge com a estratègia d'estimació i ús dels nombres cardinals referits a quantitats manejables.

Aproximació a la sèrie numèrica i la seva utilització oral per comptar. Observació i presa de consciència de la funcionalitat dels nombres en la vida quotidiana.

Exploració i identificació de situacions en què cal mesurar. Interès i curiositat pels instruments de mesura. Aproximació al seu ús.

Estimació intuïtiva i mesura del temps. Ubicació temporal d'activitats de la vida quotidiana.

Situació de si mateix i dels objectes en l'espai. Posicions relatives. Realització de desplaçaments orientats.

Identificació de formes planes i tridimensionals en elements de l'entorn. Exploració d'alguns cossos geomètrics elementals.

Bloc 2. Acostament a la naturalesa

Identificació d'éssers vius i matèria inert com el sol, animals, plantes, roques, núvols o rius. Valoració de la seva importància per a la vida.

Observació d'algunes característiques, comportaments, funcions i canvis en els éssers vius. Aproximació al cicle vital, del naixement a la mort.

Curiositat, respecte i cura cap als elements del medi natural, especialment animals i plantes. Interès i gust per les relacions amb ells, i rebuig d'actuacions negatives.

Observació de fenòmens del medi natural (pluja, vent, dia, nit). Formulació de conjectures sobre les seves causes i conseqüències.

Gaudi en fer activitats en contacte amb la naturalesa. Valoració de la seva importància per a la salut i el benestar.

Bloc 3. Cultura i vida en societat

La família i l'escola com a primers grups socials de pertinença. Presa de consciència de la necessitat de la seva existència i funcionament mitjançant exemples del paper que exerceixen en la seva vida quotidiana. Valoració de les relacions afectives que s'hi estableixen.

Observació de necessitats, ocupacions i serveis en la vida de la comunitat.

Incorporació progressiva de pautes adequades de comportament, disposició per compartir i per resoldre conflictes quotidians mitjançant el diàleg de manera progressivament autònoma, atenent especialment la relació equilibrada entre nens i nenes.

Reconeixement d'algunes senyes d'identitat cultural de l'entorn i interès per participar en activitats socials i culturals.

Identificació d'alguns canvis en la forma de vida i els costums en relació amb el pas del temps.

Interès i disposició favorable per entaular relacions respectuoses, afectives i recíproques amb nens i nenes d'altres cultures.

Criteris d'avaluació

1. Discriminar objectes i elements de l'entorn immediat i actuar sobre aquests. Agrupar, classificar i ordenar

elements i col·leccions segons semblances i diferències ostensibles, discriminar i comparar algunes magnituds i quantificar col·leccions mitjançant l'ús de la sèrie numèrica.

Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat per identificar els objectes i les matèries presents al seu entorn, l'interès per explorar-los mitjançant activitats manipulatives i establir relacions entre les seves característiques o atributs (forma, color, mida, pes...) i el seu comportament físic (caure, rodolar, relliscar, botar...).

Es refereix, així mateix, a la manera com nens i nenes van desenvolupant determinades habilitats logicomatemàtiques, com a conseqüència de l'establiment de relacions qualitatives i quantitatives entre elements i col·leccions. També s'ha d'observar la capacitat desenvolupada per resoldre problemes matemàtics senzills de la seva vida quotidiana.

S'ha de valorar l'interès per l'exploració de les relacions numèriques amb materials manipulatius i el reconeixement de les magnituds relatives als nombres elementals (p. ex. que el número cinc representa cinc coses, independentment de l'espai que ocupin, de la mida, la forma o altres característiques) així com l'acostament a la comprensió dels nombres en el doble vessant cardinal i ordinal, el coneixement d'alguns dels seus usos i la seva capacitat per utilitzar-los en situacions pròpies de la vida quotidiana.

S'ha de tenir en compte, així mateix, el maneig de les nocions bàsiques espacials (a dalt, a baix; dins, fora; a prop, lluny...) i temporals (abans, després, al matí, a la tarda...) i de mesura (pesa més, és més llarg, és més ple).

2. Donar mostres d'interessar-se pel medi natural, identificar i anomenar alguns dels seus components, establir relacions senzilles d'interdependència, manifestar actituds de cura i respecte per la naturalesa i participar en activitats per conservar-la.

Amb aquest criteri es valora l'interès, coneixement i grau de sensibilització pels elements de la naturalesa, tant vius com inerts; la indagació d'algunes característiques i funcions generals, acostant-se a la noció de cicle vital i constatant els canvis que aquest comporta.

També s'ha de valorar si són capaços d'establir algunes relacions entre medi físic i social, identificant canvis naturals que afecten la vida quotidiana de les persones (canvis d'estacions, temperatura...) i canvis en el paisatge per intervencions humanes. S'han de mostrar actituds de cura i respecte per la naturalesa participant en activitats per conservar-la. Així mateix, s'ha de valorar l'interès que manifesten pel coneixement del medi, les observacions que en fan, així com les conjectures que formulen sobre les seves causes i conseqüències.

3. Identificar i conèixer els grups socials més significatius del seu entorn, algunes característiques de la seva organització i els principals serveis comunitaris que ofereixen. Posar exemples de les seves característiques i manifestacions culturals i valorar-ne la importància.

Amb aquest criteri s'avalua el coneixement dels grups socials més pròxims (família, escola...), dels serveis comunitaris que ofereixen (mercat, atenció sanitària o mitjans de transport), i del seu paper en la societat.

La presa de consciència sobre la necessitat del fet social s'ha de valorar verbalitzant algunes de les conseqüències que, per a la vida de les persones, tindria l'absència d'organitzacions socials, així com la necessitat de dotar-se de normes per conviure.

S'ha d'observar, així mateix, la seva integració i vinculació afectiva als grups més pròxims i l'acomodació de la seva conducta als principis, valors i normes que els regeixen. Mereix una atenció especial la capacitat que mostrin nenes i nens per a l'anàlisi de situacions conflictives i les competències generades per tractar-les i resoldre-les adequadament.

S'avalua igualment la comprensió d'alguns senyals o elements que identifiquen altres cultures presents en el medi, així com si estableixen relacions d'afecte, respecte i generositat amb tots els companys i companyes.

Llenguatges: comunicació i representació

Aquesta àrea de coneixement i experiència també pretén millorar les relacions entre el nen i el medi. Les diferents formes de comunicació i representació serveixen de nexes entre el món exterior i interior ja que són instruments que fan possible la representació de la realitat, l'expressió de pensaments, sentiments i vivències i les interaccions amb els altres.

En l'etapa d'educació infantil s'amplien i es diversifiquen les experiències i les formes de representació que nenes i nens elaboren des del seu naixement. Treballar educativament la comunicació implica potenciar les capacitats relacionades amb la recepció i interpretació de missatges, i les dirigides a emetre'ls o produir-los, i contribuir a millorar la comprensió del món i l'expressió original, imaginativa i creativa.

Com ja s'ha reiterat, les tres àrees s'han de treballar de manera conjunta i integrada. Així quan s'abordi, per exemple, el coneixement d'objectes i matèries que es reflecteix a l'àrea Coneixement de l'entorn, s'ha de treballar alhora el llenguatge matemàtic, que es refereix a la representació d'aquelles propietats i relacions entre objectes que un acostament a la realitat actiu i indagador els permet anar construint.

En l'ús dels diferents llenguatges, nenes i nens aniran descobrint la millor adaptació de cadascun d'aquests a la representació de les diferents realitats o dimensions d'una mateixa realitat. D'aquesta manera es facilita que acomodin els codis propis de cada llenguatge a les seves intencions comunicatives, acostant-se a un ús cada vegada més propi i creatiu dels llenguatges esmentats.

Les diferents formes de comunicació i representació que s'integren en aquesta àrea són: el llenguatge verbal, el llenguatge artístic, el llenguatge corporal, i el llenguatge audiovisual i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

D'altra banda, el llenguatge oral és especialment rellevant en aquesta etapa, és l'instrument per excel·lència d'aprenentatge, de regulació de la conducta i de manifestació de vivències, sentiments, idees, emocions, etc. La verbalització, l'explicació en veu alta, del que estan aprenent, del que pensen i el que senten, és un instrument imprescindible per configurar la identitat personal, per aprendre, per aprendre a fer i per aprendre a ser. Amb la llengua oral s'anirà estimulant, a través d'interaccions diverses, l'accés a usos i formes cada vegada més convencionals i complexos.

En el segon cicle d'educació infantil es pretén que nens i nenes descobreixin i explorin els usos de la lectura i l'escriptura, i que es desperti i s'afermi el seu interès per aquests usos. La utilització funcional i significativa de la lectura i l'escriptura a l'aula els portarà, amb la intervenció educativa pertinent, a iniciar-se en el coneixement d'algunes de les propietats del text escrit i de les seves característiques convencionals l'adquisició de les quals s'ha de completar en el primer cicle de primària.

Així mateix, és necessari el desenvolupament d'actituds positives cap a la pròpia llengua i la dels altres, i despertar sensibilitat i curiositat per conèixer altres llengües. En la introducció d'una llengua estrangera s'ha de valorar aquesta curiositat i l'acostament progressiu als significats de missatges en contextos de comunicació coneguts, fonamentalment en les rutines habituals d'aula.

També cal un acostament a la literatura infantil, a partir de textos comprensibles i accessibles perquè aquesta iniciació literària sigui font d'ús i gaudi, de diversió i de joc.

El llenguatge audiovisual i les tecnologies de la informació i la comunicació presents en la vida infantil requereixen un tractament educatiu que, a partir de l'ús apropiat, iniciï nenes i nens en la comprensió dels missatges audiovisuals i en la seva utilització adequada.

El llenguatge artístic fa referència tant al plàstic com al musical. El llenguatge plàstic té un sentit educatiu que inclou la manipulació de materials, textures, objectes i instruments, i l'acostament a les produccions plàstiques amb espontaneïtat expressiva, per estimular l'adquisició de noves habilitats i destreses i despertar la sensibilitat estètica i la creativitat. El llenguatge musical possibilita el desenvolupament de capacitats vinculades amb la percepció, el cant, la utilització d'objectes sonors i instruments, el moviment corporal i la creació que sorgeixen de l'escolta atenta, l'exploració, la manipulació i el joc amb els sons i la música. Es pretén estimular l'adquisició de noves habilitats i destreses que permetin produir, emprar i comprendre sons de diferents característiques amb un sentit expressiu i comunicatiu, i afavoreixin que es desperti la sensibilitat estètica davant de manifestacions musicals de diferents característiques.

El llenguatge corporal té a veure amb la utilització del cos, els seus gestos, actituds i moviments amb una intenció comunicativa i representativa. És especialment interessant la consideració del joc simbòlic i de l'expressió dramàtica com una manera de manifestar la seva afectivitat i de donar compte del seu coneixement del món.

Els llenguatges també contribueixen al desenvolupament d'una competència artística que va acompanyada del desvetllament d'una certa consciència crítica que es posa en joc en compartir amb els altres les experiències estètiques.

Aquests llenguatges contribueixen, de manera complementària, al desenvolupament integral de nens i nenes i es desenvolupen de manera integrada amb els continguts de les dues primeres àrees. A través dels llenguatges desenvolupen la seva imaginació i creativitat, aprenen, construeixen la seva identitat personal, mostren les seves emocions, el seu coneixement del món, la seva percepció de la realitat. Són, a més, instruments de relació, regulació, comunicació i intercanvi i l'eina més potent per expressar i gestionar les seves emocions i per representar-se la realitat. En tant que productes culturals, són instruments fonamentals per elaborar la pròpia identitat cultural i apreciar la d'altres grups socials.

Objectius

En relació amb l'àrea, la intervenció educativa té com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Utilitzar la llengua com a instrument de comunicació, de representació, aprenentatge i gaudi, d'expressió d'idees i sentiments, i valorar la llengua oral com un mitjà de relació amb els altres i de regulació de la convivència.
2. Expressar emocions, sentiments, desitjos i idees mitjançant la llengua oral i a través d'altres llenguatges, escollint el que s'ajusti millor a la intenció i a la situació.
3. Comprendre les intencions i els missatges d'altres nens i adults i adoptar una actitud positiva cap a la llengua, tant pròpia com estrangera.
4. Comprendre, reproduir i recrear alguns textos literaris mostrant actituds de valoració, gaudi i interès cap a aquests textos.
5. Iniciar-se en els usos socials de la lectura i l'escriptura explorant el seu funcionament i valorant-les com a instrument de comunicació, informació i gaudi.
6. Acostar-se al coneixement d'obres artístiques expressades en diferents llenguatges i dur a terme activitats de representació i expressió artística mitjançant l'ús de diverses tècniques.

7. Iniciar-se en l'ús oral d'una llengua estrangera per comunicar-se en activitats dins de l'aula i mostrar interès i gaudi a participar en aquests intercanvis comunicatius.

Continguts

Bloc 1. Llenguatge verbal

Escoltar, parlar i conversar:

Utilització i valoració progressiva de la llengua oral per evocar i relatar fets, per explorar coneixements, per expressar i comunicar idees i sentiments i com a ajuda per regular la pròpia conducta i la dels altres.

Ús progressiu, d'acord amb l'edat, de lèxic variat i amb creixent precisió, estructuració apropiada de frases, entonació adequada i pronunciació clara.

Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació. Acomodació progressiva dels seus enunciats als formats convencionals, així com apropament a la interpretació de missatges, textos i relats orals produïts per mitjans audiovisuals.

Utilització adequada de les normes que regeixen l'intercanvi lingüístic, respectant el torn de paraula, escoltant amb atenció i respecte.

Interès per participar en interaccions orals en llengua estrangera en rutines i situacions habituals de comunicació.

Comprensió de la idea global de textos orals en llengua estrangera, en situacions habituals de l'aula i quan es parla de temes coneguts i predictibles. Actitud positiva cap a la llengua estrangera.

Aproximació a la llengua escrita:

Acostament a la llengua escrita com a mitjà de comunicació, informació i gaudi. Interès per explorar alguns dels seus elements.

Diferenciació entre les formes escrites i altres formes d'expressió gràfica. Identificació de paraules i frases escrites molt significatives i usuals. Percepció de diferències i semblances entre aquestes. Iniciació al coneixement del codi escrit a través d'aquestes paraules i frases.

Ús, gradualment autònom, de diferents suports de la llengua escrita com llibres, revistes, diaris, cartells o etiquetes. Utilització progressivament ajustada de la informació que proporcionen.

Interès i atenció en l'escolta de narracions, explicacions, instruccions o descripcions, llegides per altres persones.

Iniciació en l'ús de l'escriptura per complir finalitats reals. Interès i disposició per a l'ús d'algunes convencions del sistema de la llengua escrita com linealitat, orientació i organització de l'espai, i gust per produir missatges amb traços cada vegada més precisos i llegibles.

Acostament a la literatura:

Escolta i comprensió de contes, relats, llegendes, poesies, rimes o endevinalles, tant tradicionals com contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge.

Recitació d'alguns textos de caràcter poètic, de tradició cultural o d'autor, gaudint de les sensacions que produeixen el ritme, la rima i la bellesa de les paraules.

Participació creativa en jocs lingüístics per divertir-se i per aprendre.

Dramatització de textos literaris i gaudi i interès per expressar-se amb ajuda de recursos extralingüístics.

Interès per compartir interpretacions, sensacions i emocions provocades per les produccions literàries.

Utilització de la biblioteca amb respecte i cura, i valoració de la biblioteca com a recurs informatiu d'entreteniment i gaudi.

Bloc 2. Llenguatge audiovisual i tecnologies de la informació i la comunicació

Iniciació en l'ús d'instruments tecnològics com l'ordinador, la càmera o reproductors de so i imatge, com a elements de comunicació.

Acostament a produccions audiovisuals com pel·lícules, dibuixos animats o videojocs. Valoració crítica dels continguts i de l'estètica.

Distinció progressiva entre la realitat i la representació audiovisual.

Presa de consciència progressiva de la necessitat d'un ús moderat dels mitjans audiovisuals i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Bloc 3. Llenguatge artístic

Experimentació i descobriment d'alguns elements que configuren el llenguatge plàstic (línia, forma, color, textura, espai).

Expressió i comunicació de fets, sentiments i emocions, vivències o fantasies a través del dibuix i de produccions plàstiques realitzades amb diferents materials i tècniques.

Interpretació i valoració, progressivament ajustada, de diferents tipus d'obres plàstiques presents a l'entorn.

Exploració de les possibilitats sonores de la veu, del propi cos, d'objectes quotidians i d'instruments musicals. Utilització dels sons trobats per a la interpretació i la creació musical.

Reconeixement de sons de l'entorn natural i social i discriminació dels seus trets distintius i d'alguns contrastos bàsics (llarg-curt, fort-suau, agut-greu).

Audició atenta d'obres musicals presents a l'entorn. Participació activa i gaudi en la interpretació de cançons, jocs musicals i danses.

Bloc 4. Llenguatge corporal

Descobriments i experimentació de gestos i moviments com a recursos corporals per a l'expressió i la comunicació.

Utilització, amb intenció comunicativa i expressiva, de les possibilitats motrius del propi cos amb relació a l'espai i el temps.

Representació espontània de personatges, fets i situacions en jocs simbòlics, individuals i compartits.

Participació en activitats de dramatització, danses, joc simbòlic i altres jocs d'expressió corporal.

Críteris d'avaluació

1. Utilitzar la llengua oral de la manera més convenient per a una comunicació positiva amb els seus iguals i amb les persones adultes, segons les intencions comunicatives, i comprendre missatges orals diversos, mostrant una actitud d'escolta atenta i respectuosa.

Mitjançant aquest criteri s'avalua el desenvolupament de la capacitat per expressar-se i comunicar-se oralment, amb claredat i correcció suficients, per portar a terme diverses intencions comunicatives (demanar ajuda, informar d'algun fet, donar instruccions senzilles, participar en converses en grup). S'ha de valorar l'interès i el gust per la utilització pertinent i creativa de l'expressió oral per regular la pròpia conducta, per relatar vivències, raonar, resoldre situacions conflictives, comunicar els seus estats anímics i compartir-los amb els altres. Aquest criteri es refereix igualment a la capacitat per escoltar i comprendre missatges, relats, produccions literàries, descripcions, explicacions o informacions que els permetin participar en la vida de l'aula.

El respecte als altres s'ha de manifestar en l'interès i l'atenció cap al que diuen i en l'ús de les convencions socials (guardar el torn de paraula, escoltar, mirar

l'interlocutor, mantenir el tema), així com en l'acceptació de les diferències.

2. Mostrar interès pels textos escrits presents a l'aula i a l'entorn pròxim, i iniciar-se en el seu ús, en la comprensió de les seves finalitats i en el coneixement d'algunes característiques del codi escrit. Interessar-se i participar en les situacions de lectura i escriptura que es produeixen a l'aula.

Amb aquest criteri s'avalua si els nens i les nenes valoren la llengua escrita i s'hi interessen, i s'inicien en la utilització funcional de la lectura i l'escriptura com a mitjans de comunicació, d'informació i de gaudi. Aquest interès s'ha de mostrar en l'atenció i curiositat pels actes de lectura i d'escriptura que es realitzen a l'aula. S'ha d'observar l'ús adequat del material escrit (llibres, diaris, cartes, etiquetes, publicitat...). S'ha de valorar l'interès per explorar els mecanismes bàsics del codi escrit, així com el coneixement d'algunes característiques i convencions de la llengua escrita, coneixements que es consolidaran en l'educació primària.

3. Expressar-se i comunicar-se fent servir mitjans, materials i tècniques propis dels diferents llenguatges artístics i audiovisuals, mostrant interès per explorar les seves possibilitats, per gaudir amb les seves produccions i per compartir amb els altres les experiències estètiques i comunicatives.

Amb aquest criteri s'avalua el desenvolupament de les habilitats expressives per mitjà de diferents materials, instruments i tècniques propis dels llenguatges musical, audiovisual, plàstic i corporal.

S'ha d'observar el gust per experimentar i explorar les possibilitats expressives del gest, els moviments, la veu, i també el color, la textura o els sons.

S'ha de valorar el desenvolupament de la sensibilitat estètica i d'actituds positives cap a les produccions artístiques en diferents mitjans, juntament amb l'interès per compartir les experiències estètiques.

MINISTERI DE LA PRESIDÈNCIA

187

ORDRE PRE/4063/2006, de 29 de desembre, per la qual s'introdueixen modificacions en el Reglament de circulació aèria aprovat pel Reial decret 57/2002, de 18 de gener, relatives a serveis de trànsit aeri, procediments de navegació aèria i senyals. («BOE» 4, de 4-1-2007.)

El Reglament de circulació aèria, aprovat pel Reial decret 57/2002, de 18 de gener, en desplegament de la Llei 48/1960, de 21 de juny, sobre navegació aèria, ha estat objecte de diverses modificacions derivades dels canvis introduïts per l'Organització d'Aviació Civil Internacional (OACI) als annexos i documents del Conveni de Chicago i la necessitat d'adaptar les operacions de vol a les innovacions tècniques produïdes en matèria d'aeronavegació.

La disposició final primera, «Modificacions de caràcter tècnic», del Reial decret esmentat, faculta la ministra de Foment i el ministre de Defensa perquè introdueixin, amb subjecció al que disposa l'Ordre de la Presidència de Govern de 8 de novembre de 1979, per la qual es crea amb caràcter permanent la Comissió Interministerial que preveu l'article sisè del Reial decret llei 12/1978, de 27 d'abril, sobre fixació i delimitació de facultats entre els ministeris de Defensa i de Transports i Comunicacions en matèria d'aviació, totes les modificacions de caràcter tècnic que calguin per adaptar les operacions de vol a les innovacions tècniques que es produeixin i especialment